

Sygn. akt I PK 13/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa M. P. Ż. J.
przeciwko Stowarzyszeniu W. w O.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w O.
z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. oddalił apelację powódki M. P. Ż. J. od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 8 maja 2015 r., którym oddalono jej powództwo o przywrócenie do pracy w pozwanym Stowarzyszeniu W. w O.. W uzasadnieniach sądów *meriti* przyjęto, że powódka dokonała zaboru prac wykonanych u pracodawcy i stanowiących jego zasoby bez wiedzy i zgody pracodawcy, przypisując sobie bezpodstawnie autorstwo tych prac, co stanowiło uzasadnioną przyczynę rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 k.p.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania.

Skarga kasacyjna została oparta na naruszeniu przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy, przez oczywiste naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. a także art. 382 i 386 § 1 k.p.c. polegające na nieprzestrzeganiu kompetencji rozpoznawczych oraz kontrolnych nałożonych przez Sąd Okręgowy i niesprostanie jego procesowej funkcji, wynikającej z treści art. 382 k.p.c., w następstwie czego doszło do pominięcia w ocenie części materiału dowodowego zebranego w toku procesu oraz poczynienia istotnych ustaleń Sądu Okręgowego w sposób sprzeczny z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego,

2) art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy wszystkich zarzutów podniesionych przez powódkę w apelacji, w tym dowodu z jej zeznań, wpływu negatywnego nastawienia świadków w stosunku do powódki na ocenę wiarygodności ich zeznań oraz nieustosunkowanie się do kwestii nieprawidłowo sporządzonego uzasadnienia przez Sąd pierwszej instancji,

3) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób uniemożliwiający przeprowadzenie skutecznej kontroli kasacyjnej, co jest konsekwencją przyjęcia jednostronnej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie a także z uwagi na wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia przejawiającą się słusznym przyjęciem, że powódka nie popełniła w czasie zatrudnienia przestępstwa a z drugiej strony bezpodstawnym stwierdzeniem, iż „wyniosła” z miejsca pracy bez wiedzy i zgody pracodawcy mienie stanowiące jego własność.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca stwierdziła, że „istotnym zagadnieniem jakie wystąpiło w niniejszym postępowaniu, jest kwestia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji, w kontekście zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych. Podzielenie przez sąd drugiej instancji ustaleń sądu pierwszej instancji nie zwalnia z obowiązku przeprowadzenia w postępowaniu apelacyjnym oceny całego materiału dowodowego w kontekście sformułowanych w apelacji zarzutów, co powinno znaleźć odbicie w treści uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji. Wyjaśnienia wymaga kwestia tego, czy sąd drugiej instancji może zamiast czynić własne ustalenia faktycznie i ponownie oceniać cały zgromadzony materiał dowodowy, jedynie ograniczać się do sformułowania, że co do zasady podziela stanowisko przyjęte przez sąd pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów”.

Ponadto w ocenie skarżącej waga uchybień związanych z naruszeniem przepisów postępowania prowadzi do oczywistego wniosku, że zaskarżony wyrok jest nieprawidłowy, a wskazane uchybienia miały istotny wpływ na zapadłe rozstrzygnięcie. Wadliwość zaskarżonego wyroku jest dostrzegalna *prima facie* w związku z czym skargę kasacyjną należy uznać za „oczywiście uzasadnioną”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Taka sytuacja wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi, a można wręcz stwierdzić, że jest błędem logicznym (por. postanowienia: z dnia 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, niepublikowane; z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990; z dnia 23 marca 2012 r., I CSK 497/11, LEX nr 1288609; z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355; z dnia 15 października 2015 r., I PK 3/15, LEX nr 2021593).

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, jeśli skarżący powołuje jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego powinien mieć na uwadze, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK

284/11, LEX nr 1214575; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999).

Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467). Wskazać również trzeba, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Kierując się powyższymi rozważaniami należy stwierdzić, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla wskazanej przez skarżącą przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), ponieważ skarżąca nie wskazała jakiegokolwiek przepisu, na tle którego miałoby się to zagadnienie ujawnić, a ograniczyła się jedynie do sformułowania pytania co

do oceny materiału dowodowego w kontekście sformułowanych w apelacji zarzutów. Skoro w ramach przesłanki występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżąca formułuje pytania bez odniesienia ich do jakichkolwiek przepisów prawa, to samo w sobie nie pozwala to na ocenę, czy przedstawione zagadnienie ma rzeczywiście charakter zagadnienia prawnego. Podsumowując ten wątek rozważań zaznaczyć jednak trzeba, że poczynając od uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że sąd drugiej instancji może ustalić taki sam stan faktyczny, jaki został ustalony przez sąd pierwszej instancji, co ma swoje umocowanie bezpośrednio w treści normatywnej art. 382 k.p.c. Z zebranego w sądzie pierwszej instancji materiału dowodowego sąd apelacyjny korzysta w ten sposób, że stosownie do swojej oceny może podzielić ustalenia sądu pierwszej instancji lub ustalić inny stan faktyczny, w zależności od wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego w całości lub w części w postępowaniu apelacyjnym albo tylko w zależności od własnej odmiennej oceny dowodów zebranych przed sądem pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2015 r., II CSK 630/14, LEX nr 1790263). W wyroku z dnia 12 września 2014 r., I CSK 628/13 (LEX nr 1554252) oraz z dnia 5 marca 2015 r., V CSK 270/14 (LEX nr 1682218) Sąd Najwyższy uznał, że na sądzie drugiej instancji spoczywa obowiązek wskazania ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych stanowiących podstawę jego rozstrzygnięcia. W przypadku, w którym sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji wystarczające jest wskazanie, że sąd drugiej instancji dokonał takiej oceny. Z kolei w wyroku z dnia 10 czerwca 2013 r., II PK 300/12 (LEX nr 1341270) Sąd Najwyższy przyjął, że uznając prawidłowość ustaleń faktycznych i oceny dowodów, sąd drugiej instancji nie ma obowiązku przeprowadzania na nowo własnej oceny dowodów, musi jednak szczegółowo odnieść się do tych ustaleń i ocen, które były kwestionowane w apelacji. W uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego muszą być zawarte elementy wymienione w art. 328 § 2 k.p.c., przy uwzględnieniu charakteru orzeczenia drugiej instancji (art. 391 k.p.c.).

Odnosząc się natomiast do przywołanej w rozpoznawanej skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy w pierwszej kolejności stwierdzić,

że w judykaturze przyjmuje się, iż oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna, która nie stawia zarzutów naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), jednocześnie pomija, że dopuszczalne zarzuty procesowej mają znaczenie, gdy uchybienie przepisom postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), a więc na zastosowanie prawa materialnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2009 r., I UK 37/09, LEX nr 529678 oraz z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811). Brak zatem w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia prawa materialnego i ograniczenie podstawy procesowej tylko do zarzutów, które zasadniczo z modelem skargi kasacyjnej są sprzeczne z reguły nie uzasadnia jej wniosków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2008 r., II UK 5/08, LEX nr 784941). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932).

Ponadto nie jest wystarczające stwierdzenie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że „liczne uchybienia związane z naruszeniem przepisów postępowania w tej sprawie oraz ich wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia prowadzą do oczywistej konkluzji, iż wyrok Sądu Okręgowego w O.

jest nieprawidłowy, a przywołane naruszenia prawa miały istotny wpływ na wydane w sprawie orzeczenie”. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, co oznacza, że w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy samodzielnie, czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych, wskazać i wykazać takie naruszenie prawa (konkretnego przepisu), które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 29 września 2015 r., II PK 30/15, LEX nr 2019530; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I PK 242/14, LEX nr 1678955; z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 394/13, LEX nr 1646925).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c.